

— R. d. maj. si cognoscatur unum post aliud, per actum alium realiter distinctum, c; secus, n; — c. min.

Objic. 2º Ex cognitione etiam perfecta virium bajuli, non cognoscuntur singula onera quae portare potest, sed solum sub una ratione communi tanti ponderis; e. a pari ex cognitione essentiae et potentiae Dei. — R. n. par. (virtus bajuli continet solum sub ratione ponderis; Deus sub omni respectu continet singula).

Objic. 3º Omnipotentia praesupponit scientiam Dei, et ipsa possibilia; e. non ex ea possunt possibilia cognosci. — R. c. ant; — d. cons. non a priori, tr; non a posteriori (vel quasi a posteriori), n.

Propositio 43.

Deus possibilia, et creata, et necessario futura judicans esse talia, etiam immediate in seipsis cognoscit.

Notiones. In homine possibilis est de eadem re multiplex cognitio, v. c. si factum aliquod ipse vidi, et ab alio teste narratum audio, et ex causis necessariis scientifico ratiocinio deduco, triplicem habeo de eadem re cognitionem: experimentalem, qua rem in seipsa cognosco; moralem, qua rem in testimonio; scientificam, qua rem in causis suis.

Stat. quaest. Certum est, Deo res esse cognitas in seipso ut in causa, sive exemplari, sive efficiente; — quaeritur jam, num insuper alia sit Deo cognitio rerum in seipsis sine medio.

Prob. Deus, ut infinite cognitus, debet cognoscere non solum omnia sed et omnibus modis quibus sint cognoscibilia, dummodo nullam inducant in Deum imperfectionem; a. possibilia, creata, et necessario futura, sunt cognoscibilia in seipsis, et nullam inducit imperfectionem talis cognitio; e.

Ad maj. Secus Deus careret aliqua perfectione simplici.

Ad min. 1 part. (cognoscibilia). Immediate in seipsis habent veritatem objectivam (sicut ipsam entitatem), qua terminare possunt cognitionem sibi conformem; e.

Ad 2 part. (non inducit). Cognoscere objectum aliquod immediate in seipso, clare, comprehensive: 1) est certe aliqua perfectio (praestat oppositiae ignorantiae); 2) neque involvit imperfectionem cognoscentis, nisi quum objectum habet rationem objecti motivi; — a. cognitio, quam affirmamus, rerum in seipsis, 1) est clara et comprehensiva, 2) neque oritur ex objecto ut ex motivo agente in Deum determinandum, sed ex ipsa natura Dei, determinata essentialiter ad cognoscendum omne verum, et terminata ad singula objecta vera; e.

Objic. Talis scientia Dei immediata non esset comprehensiva secundum totam potentiam naturalem et obedientiam. — R. n.

Propositio 44.

Deus etiam seipsum in creaturis tanquam in medio cognoscit.

Prob. Deus perfectissime et comprehensive cognoscit creatureas prout sunt in seipsis; a. creatureae sunt in se essentialiter connexae cum Deo (exemplatae, dependentes...); e.

Coroll. Idem valet de actibus intellectus et voluntatis creatae, quoties ipse Deus est horum actuum terminus. — Cfr. S. Thom. 1. dist. 27. q. 2. a. 2. ad 4.

Objic. 1º Deus cognoscens seipsum in creaturis, cognosceret prius creatureas quam seipsum! — R. d. prius simpliciter, n; prius *quoad hanc cognitionem*, sd. quatenus creatureae sint ratio objectiva cur Deus *per hanc cognitionem* attingatur, c; quatenus cognoscerentur creatureae et nondum Deus, n. (et hoc ne in aliquo signo rationis quidem, nam cognoscuntur ut correlata).

Objic. 2º Creatureae sunt medium imperfectum; e. Deus se cognosceret imperfecto modo. — R. c. ant. — d. cons. cognosceret se in medio imperfecto, c; modo proprie imperfecto, sd. si deberet uti abstractione et speciebus alienis, c; secus, n.

Propositio 45.

Deus libera futura judicans esse talia, non in seipso, i. e. in decretis suis praedeterminantibus, tanquam in medio cognoscit.

Stat. quaest. 1) Quaeritur in quo medio Deus futura libera cognoscat; et quaestio est tum de *absolute futuris*, tum de *conditionate futuris* (seu futurilibus). — Respondent variii varia media assignantes. — Agimus hic primo contra Thomistas.

2) Dicunt *Thomistae*: a) Deus omnia futura libera, non minus quam necessaria, ab aeterno cognoscit in seipso ut prima rerum causa, tanquam in medio; et hoc magis ita explicant:

b) Deus futura absolute libera certo cognoscit et infallibiliter, in suis decretis praedeterminantibus. — Sunt autem ea decreta voluntatis divinae, quibus ab aeterno decernit physice et efficaciter determinare seu mouere voluntatem creatam liberam unamquamque, ad actionem liberam unamquamque ejus. — Haec vero praedeterminatio physica, seu praemotio physica, «est qualitas aliqua realis et fluens, antecedenter ad actionem liberam, a Deo voluntati creatae immissa, et in voluntate recepta, quae intrinseco ac necessario nexus ita conjungitur cum actione, ut metaphysice repugnet sine ea actum fieri, cum ea actum non fieri a voluntate.»

c) Libera conditionate futura Deus infallibiliter cognoscit in suis decretis praedeterminantibus, subjective absolutis, objective conditionatis. Sunt ea decreta quibus ab aeterno Deus decrevit hanc vel illam voluntatem ad hanc

vel illam actionem physice praemovere, si tamen voluntas in his vel illis conditionibus poneretur; et simul non decrevit illas conditions procurare.

3) Nos non quidem dicimus intrinsece repugnare, ut Deus physice praedeterminet voluntatem humanam ad certum aliquem actum, ac si ita decreverit praedeterminare, in illo decreto suo tanquam in medio cognoscat hunc actum praesumere futurum; — sed dicimus intrinsece repugnare ut, si qua talis adsit praedeterminatione, actus hominis sit liber; vel vicissim ut, si quis actus sit vere liber, adesse possit talis praedeterminatione physica, in qua cognoscatur ille actus liber esse futurus.

Prob. Nequit admitti medium cognoscendi futura libera quod ipsam naturam libertatis evertit; *a.* tale esset decretum Dei praedeterminans Thomisticum; *e.*

Prob. min. 1) *Natura libertatis* est: activa indifferentia voluntatis positiva, qua, positis omnibus ad agendum requisitis, potest indifferenter agere vel non agere; — *a.* *a.* praemotio physica Thomistarum est unum ex praerequisitis ad agendum, sine quo intrinsece repugnet actum fieri posse; — *b.* positiva praemotione voluntas non amplius potest indifferenter agere vel non agere, sed est determinata ad unum, ita ut jam intrinsece repugnet actum non fieri; — *e.* haec praemotio tollit ipsam essentiam libertatis (cfr. psycholog.).

Prob. min. 2) *Natura praemotionis physicae* est: *a.* realis aliqua qualitas animae inhaerens, a Deo data, — *b.* quam non est in voluntatis potestate habere vel non habere, — *c.* quam sine ullo praevio concursu vel dispositione animae solus Deus infundit, — *d.* quae absoluta necessitate praerequiritur ad agendum, — *e.* quae absoluta necessitate ad agendum determinat; — *a.* ita voluntas creata in nullo etiam signo naturae vel rationis, est indifferentis ad agendum vel non agendum (sed sine praemotio est impotens agendi, cum ea est impotens non agendi); *e.*

Objic. 1º Argumentum supponit praemotionem physicam pertinere aut ad actum primum volitionis, ut praerequisitam; aut ad actum secundum volitionis, ut cum ea necessario connexam; *a.* neutrum est, sed praemotio physica est intermedia, via ab actu primo proximo ad actum secundum; *e.* — *R. c. maj.* — *n. min.* (quatenus praerequiritur ante volitionem, ut aliquid sine quo voluntas absolute non possit agere, pertinet ad actum primum; quatenus necessario connectitur cum effectu et dicitur via ad actum secundum, i. e. via a causa ad effectum, jam est ipsa productio effectus seu actio, et pertinet ad actum secundum; neque intelligi potest medium aliquid).

Objic. 2º Argumentum supponit ad veram libertatem requiri ut voluntas possit simul agere et non agere, in sensu composito; *a.* hoc non requiritur nisi in sensu diviso; *e.* — *R. d. maj.* supponit requiri in aliquo signo naturae, immo et temporis, simultaneitatem possibilitatum oppositorum, *c.*; possibilitatem simultaneitatis oppositorum, *n.*; — *c. d. min.*

Objic. 3º Ad salvandam veram libertatem sufficit, ut facultas ad utrumque oppositorum sit *de se* vere indifferentis, aequaliter ad utrumque capax, aequa-

liter indeterminata, donec ad alterutrum determinetur; *a.* in systemate praedeterminantium talis est *de se* facultas, i. e. ante praemotionem physicam; et solum post praemotionem, propter hujus sensum compositum, facultas est ad unum necessario determinata; *e.* — *R. d. maj.* si ipsa insuper est dominae determinationis ad unum, *c.*; secus, *n.* — *c. d. min.*

Propositio 46.

Deus libera futura judicans esse talia, non in causis immediatis tanquam in medio cognoscit.

Stat. quaest. 1) Ad eamdem quaestionem respondebat Molina, a Deo voluntatem creatam liberam non solum comprehensive cognosci, sed etiam supercomprehensive; i. e. pro divinae scientiae infinita altitudine, posse de voluntate creatae percipi non solum omnia quae de ea sunt vera et in ea fundata, sed etiam quae in ea nondum sunt fundata neque in ea cognoscibilia.

2) Molinistae fere omnes hanc Molinæ explicationem deserunt, quanquam factum retinent cognitionis certae omnium tum absolute, tum conditionate futurorum.

3) Ad facilitatem probationis sint duae partes: *a.* non in causis immediatis comprehensive cognitis, — *b.* non... supercomprehensive cognitis.

Prob. 1^a pars (non comprehensive). Causae immediatae futurorum liborum sunt voluntates creatae in actu primo proximo completæ; *a.* etiam sic completæ, voluntates liberae non sunt ad agendum vel non agendum determinatae, sed sunt active indifferentes ad alterutrum eligendum; *e.* etiamsi comprehensive cognoscantur, non tamen exhibent actum secundum certo cognoscendum vel concludendum.

Prob. 2^a pars (non... supercomprehensive). Hujus supercomprehensionis sensus est: 1) aut in libero arbitrio creato, prout per rationem suam idealem est objective in intellectu divino, plus esse cognoscibile, quam in libero arbitrio prout in se existit; — 2) aut divinum intellectum plus cognoscere in libero arbitrio, quam in illo, sive ut est in se, sive ut est idealiter in mente divina, cognoscibile est; *a.* utrumque est absurdum; *e.*

Ad min. 1 part. Sic liberum arbitrium creatum non est conforme aeterno suo exemplari in mente divina existenti, et jam: *a.* ars divina est imperfecta, *b.* intellectus divinus fallitur, ab iis quae sunt in exemplari concludendo ad ea quae sint in exemplato.

Ad min. 2 part. Sic cognitionis divina excedendo suum objectum, deficeret a conformitate cum eo; *e.* esset falsa, et quidem falsitate positiva.

Schol. Neque possunt futura illa cognosci in suis effectibus; nam hi effectus nullam habent entitatem cognoscibilem nisi ex presuppositis illis futuris.

Propositio 47.

Deus libera futura judicans esse talia, cognoscit ea immediate in seipsis.

Stat. quaest. Molinistarum vix non omnium haec est sententia.

Prob. Divinus intellectus, utpote infinite cognitus et actus purus, est vi essentiae suae determinatus ad cognoscendum quidquid habet veritatem quamcumque; a. libera futura, sive absolute sive conditionata, 1) non sunt purum nihil, 2) sed sunt in suo ordine realia et determinata, 3) et proinde verum objectivum fundamentum praebent cur cognosci possint immediate in seipsis; e.

Prob. min. Varii sunt ordines realitatum objectivarum : a) *ordo existentiae*, in quo praesentia sunt aliquid, futura et praeterita sunt nihil ; — b) *ordo historicus*, in quo futura et praeterita sunt aliquid, futuribilia sunt nihil ; — c) *ordo hypotheticus*, in quo futuribilia sunt aliquid, mere possibilia sunt nihil ; — d) *ordo pure idealis*, in quo mere possibilia sunt aliquid, chimaerae sunt nihil ; — a. ex his 1) libera conditionata futura, seu futuribilia, sunt quidem in ordine existentiae et in ordine historico nihil, sed in ordine hypothetico sunt realia (i. e. revera si verificaretur haec conditio, fieret iste actus realis); — 2) libera absolute futura, sunt quidem in ordine existentiae nihil, sed in ordine historico sunt tam realia et tam intrinsece cognoscibilia quam praeterita; e.

Propositio 48.

Deus libera absolute futura judicans esse talia, ea etiam cognoscit in complexu scientiae mediae de futuritione conditionata, et decreti sui de procuranda conditione.

Stat. quaest. Etiam haec plerorumque Molinistarum est sententia.

Prob. Posita cognitione tali : 1) habetur fundamentum sufficiens objectivum; 2) nihil gratis praesupponitur; 3) salva integra est vera libertas creata; e.

Schol. 1^m Alia manet lis inter Molinistas, quomodo Deus hanc sua decreta de procurandis conditionibus decernat; utrum scilicet decernat *ideo, quia* sic praevidebat actum futuribilem, quem ipse praedifinierit debere libere fieri (Suarez). **Sed R.** Sic saepe Deus erit tentator in malum ! — An potius decernat *tum quum sed non quia* sic praevidebat... (Lessius). — Sed de hac fusius Theologi in tractatu de praedestinatione...

Schol. 2^m Quomodo concilianda *praescientia* divina *certissima*, cum *libertate humana*. — R. Cognitio objectum suum supponit, non facit; e. *praescientia* Dei non est causa cur infallibiliter actus ponatur, sed veritas actus objective determinat infallibilem scientiam Dei; e. est necessitas cognitionis consequens ad veritatem actus futuri, non antecedens ad eam.

QUAESTIO 2.

De voluntate divina.

Propositio 49.

Deus seipsum vult tanquam objectum primarium.

Notiones. 1) Esse in Deo veram et perfectissimam voluntatem, patet, nam a) voluntas sequitur intellectum, b) voluntas est perfectio simplex.

2) Voluntatis *objectum formale* seu *motivum*, est bonum quod ratione suea bonitatis movet voluntatem ad amorem sui; tale objectum est finis, nam amat propter seipsum, et ratione ejus amantur reliqua. — Voluntatis *objectum materiale* est id in quod fertur actus, non ratione ipsius sed ratione alterius; tale objectum est medium.

3) Objectum formale seu primarium nostrae voluntatis potest esse bonum honestum, vel delectabile, sive creatum sive increatum. — Quaeritur num Deo possit objectum formale esse bonum creatum, an solum bonum increatum.

4) Actus voluntatis prosecutivi sunt : complacentia in bono seu amor, desiderium, seu tendentia in bonum amatum absens, gaudium seu delectatio et quies in bono amato praesente. — In Deo est amor et gaudium, sed non desiderium.

Prob. 1. Deus a nullo alio pendere potest respectu beatitudinis; a. omnis voluntas pendet a suo objecto primario (fine) respectu beatitudinis; e. Deus tale objectum extra se nequit habere.

Ad min. Carentia rei quae ut finis appetitur cruciat.

Prob. 2° Principale volitum volenti est causa volendi; a. Deus in nullo genere potest habere causam extra se; e.

Objic. Sicut se habet veritas secundaria ad intellectum, ita bonitas secundaria ad voluntatem; a. veritas secundaria potest immediate cognosci in seipsa; e. et bonitas secundaria amari propter se. — R. n. maj. (veritas potest aut determinare intellectum qui de se sit indeterminatus, et sic causare cognitionem; aut solum terminare cognitionem in intellectu qui de se sit determinatus ad cognitionem omnis veritatis; sed bonitas, ut finis, influit in voluntatem, eam sollicitat ad actum suum eliciendum...).

Propositio 50.

Deus volendo se, vult alia a se, tanquam objectum secundarium.

Notiones. 1) Amor Dei erga creaturest : a) *amor effectivus* quo eis bonitatem infundit, easque vult esse; — b) *amor complacentiae* quo sibi in earum perfectionibus complacet, et in earum contemplatione et commercio gaudet et beatus est (cfr. S. Thom. c. Gent. I. 1. c. 45).